

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

Кафедра перекладу та іноземних мов

Затверджую:

Перший проректор

професор В.П. Іващенко

“ 20 ” р.

ПРОГРАМА
вступного іспиту до аспірантури
з іноземної мови

Дніпропетровськ – 2016

ВСТУП

Програма вступного іспиту до аспірантури з іноземної мови складена відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою № 261 Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016.

1. Мета та завдання вступного іспиту з іноземних мов

Вступний іспит з іноземної мови (англійської, німецької, французької) до аспірантури має на меті визначення рівня підготовки вступників з іноземної мови та подальше спрямування навчання іноземної мови в аспірантурі з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України у європейський та світовий освітній простір та потребу в підвищенні рівня знань аспірантами іноземних мов і навичок активної роботи з міжнародними базами наукової інформації. Програма вступного іспиту засвідчує перехід від навчання володіння іноземною мовою до її практичного застосування, до використання її як засобу отримання та обміну необхідною інформацією.

Програма відображає конкретні характеристики рівнів практичного володіння іноземною мовою та встановлює мінімум навчального матеріалу для розвитку передбачених навичок та умінь мовленнєвої діяльності.

Практичне володіння іноземною мовою передбачає демонстрування високого рівня сформованості функціональної, мовної та мовленнєвої компетенцій. **Функціональна компетенція** включає володіння іноземною мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати та конспектувати лекції; готувати та проводити презентації та семінари. **Мовна компетенція** передбачає володіння вступником орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами

сучасної іноземної мови. *Мовленнєва компетенція* охоплює рецептивні та продуктивні вміння. Вступник до аспірантури повинен брати участь в усному спілкуванні іноземною мовою в обсязі, передбаченому програмою матеріалу.

2. Вимоги до вступників в аспірантуру на вступному іспиті

ЧИТАННЯ

Вступник до аспірантури повинен вміти:

– виконувати різні види робіт з оригінальною літературою з фаху відповідно до завдань кафедри іноземних мов і залежно від поставлених завдань, що полягають у розумінні змісту й отриманні різноманітної інформації з оригінального джерела, що прочитано;

– читати й розуміти тексти загальнонаукового та професійно орієнтованого характеру;

– володіти всіма видами читання (вивчаючим, ознайомлювальним, переглядовим і пошуковим);

– читати без словника із швидкістю 500-550 друкованих знаків за хвилину (обсяг матеріалу для одноразового контролю – 900 друкованих знаків);

– читати за допомогою галузевого словника із швидкістю не менш, ніж 300 друкованих знаків за хвилину (обсяг матеріалу для одноразового контролю – не менш, ніж 1200-1500 друкованих знаків за одну академічну годину);

– робити висновки й умовиводи на основі переробки отриманої інформації.

АУДІЮВАННЯ

Вступник до аспірантури повинен розуміти:

– запитання екзаменаторів;

- короткі висловлювання й коментарі екзаменаторів;
- повідомлення й оголошення на конкретні та абстрактні теми, мовлення яких є нормативне;
- нормативне мовлення, яке здебільшого зустрічається в суспільному, професійному або академічному житті, і визначати погляди і ставлення мовця так само добре, як зміст інформації.

До продуктивних умінь належать говоріння, письмо та переклад.

ГОВОРІННЯ

Монологічне мовлення:

- представляти себе;
- володіти мовленнєвим етикетом повсякденного й професійного спілкування;
- володіти всіма видами монологічного мовлення (інформування, пояснення, уточнення тощо);
- проводити презентації;
- робити коротке непередбачене повідомлення з тематики, визначеної екзаменатором.

Діалогічне мовлення:

- починати бесіду, вести та завершувати її;
- вести бесіду, демонструючи елементи уточнення інформації, пояснення, висловлення власної думки та ін.
- уміти встановлювати контакти у ситуаціях повсякденного, професійного та наукового спілкування (контакти по телефону, обмін інформацією / дискусія).

ПЕРЕКЛАД

Під час перекладу оригінального матеріалу вступник до аспірантури повинен уміти:

- працювати з двомовним та одномовним словниками;
- вибрати з двомовного словника відповідні українські або іншомовні еквіваленти;
- давати повний та адекватний переклад на основі розпізнавання синтаксичної структури речення.

Характер навчального мовного матеріалу

Правила читання

Для розвитку навичок і вмінь читання вступник до аспірантури повинен у галузі орфоепії володіти на рівні автоматизму вимовою всіх звуків іноземної мови до міри, що забезпечує можливість для вступника зрозуміти промовлений текст.

Вступник до аспірантури повинен також володіти автоматизмом паузації на основі синтагматичного ділення речення, зв'язністю сприйняття і відтворення синтагм і основними інтонаційними контурами.

Граматичний мінімум з англійської мови

Граматичний мінімум з англійської мови передбачає знання таких тем:

1. Речення. Порядок слів в англійському реченні.
2. Комунікативні типи речень. Розповідні, питальні та заперечні, питально-заперечні речення.
3. Типи питальних речень.
4. Іменник. Однина та множина іменників. Присвійний відмінок.
5. Артикль (*a/an; the*).

6. Займенник. Особові, присвійні, вказівні, питальні займенники. Неозначені займенники *some, any, somebody, something, anybody, anything* і заперечні займенники *no, nobody, nothing*. Кількісні займенники *many, much, few, a few, little, a little*. Неозначено-особовий займенник *one*. Підсилювальні та зворотні займенники.

7. Зворот *there is, there are*.

8. Слова - замітники.

9. Прикметник. Ступені порівняння.

10. Прислівник. Ступені порівняння.

11. Числівник. Кількісні та порядкові числівники. Дріб. Читання формул, хронологічних дат, позначень часу.

12. Прийменник. Прийменники часу. Прийменники місця. Прийменники руху.

13. Безособові речення.

14. Дієслово. Допоміжні та смислові дієслова, дієслово-зв'язка.

15. Спосіб (дійсний, умовний, наказовий). Система часів.

16. Часова система англійського дієслова в активному стані:

- *Present, Past, Future Simple; Future Simple-in- the Past;*
- *Present, Past, Future Progressive; Future Progressive-in- the Past;*
- *Present, Past, Future Perfect; Future Perfect-in- the Past.*

17. Часова система англійського дієслова в пасивному стані:

- *Present, Past, Future Simple; Future Simple-in- the Past;*
- *Present, Past Progressive;*
- *Present, Past, Future Perfect; Future Perfect-in- the Past).*

18. Модальні дієслова та їх еквіваленти. Ознаки модальності *to be + Infinitive, to have + Infinitive, ~should + Infinitive*. Модальні дієслова з перфектним інфінітивом.

19. Узгодження часів.

20. Пряма та непряма мова.

21. Умовні речення.

1. Безособові форми дієслова. Дієприкметник. Інфінітив. Герундій.
2. Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

Ввідні дієслова (see, hear, know, want...) як ознаки тричленної дієслівної конструкції з інфінітивом і її значення. Ввідний елемент (is said, is known, seem ...) як ознака суб'єктного інфінітивного звороту (He is said to arrive soon) і його значення.

Найуживаніші суфікси, префікси англійської мови наукової літератури та їх значення. Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

Граматичний мінімум з німецької мови

1. Часові форми дієслова. Дієслова з відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами. Керування дієслів.
2. Пасивний спосіб. Модальні дієслова з інфінітив пасив. Результативний пасив.
3. Відмінювання артиклів (означеного та неозначеного) та іменників. Множина іменників.
4. Прийменники з давальним відмінком. Прийменники із знахідним відмінком. Прийменники, що вимагають давальний і знахідний відмінок. Прийменники з родовим відмінком.
5. Займенники (особові, присвійні, вказівні). Вказівні займенники у функції заміни іменників.
6. Способи вираження заперечення у німецькій мові.
7. Залежний інфінітив. Інфінітивні групи як члени речення. Сполучення додатку у знахідному відмінку з інфінітивом.
8. Дієприкметник I та II. Означення, виражене дієприкметником. Поширене означення. Дієприкметник у функціях означення та обставини.
9. Відокремлені дієприкметникові звороти.
10. Порядок слів у різних видах речень (просте розповідне, питальне, спонукальне). Складнопідрядне речення. Складносурядні речення.

Сурядні сполучники, які впливають на порядок слів та які не впливають на порядок слів у реченні. Парні сполучники.

11. Речення з підрядними означальними. Відмінювання відносних займенників.
12. Додаткові підрядні речення. Речення з підрядними причини. Введення логічних зв'язків.
13. Інфінітивні групи. Речення з підрядними мети та способу дії.
14. Речення з підрядними умовними.
15. Розділовий родовий відмінок.
16. Прикметник та типи його відмінювання. Ступені порівняння.
17. Займенникові прислівники.
18. Вираження значення можливості та повинності за допомогою конструкцій **haben** та інфінітив і **sein** та інфінітив.
19. Речення з підрядними часу та мети. Подвійні прийменники та прийменники з підсиленням.
20. Наказовий спосіб.
21. Модальні дієслова, складні форми модальних дієслів.
22. Спосіб вираження зв'язку з попереднім та наступним висловлюванням.
23. Кон'юктив в самостійних реченнях.
24. Кон'юктив в умовних реченнях. Допустові речення. Модальні слова.
25. Лексичні, граматичні та стилістичні особливості перекладу науково-технічної літератури.

Граматичний мінімум з французької мови

1. Іменник. Особливості французьких іменників. Рід. Число.
2. Прикметник. Особливості французьких прикметників. Конструкції, що замінюють прикметники. Рід. Число. Ступені порівняння. Місце прикметника-епітета.
3. Артикль. Вживання. Означений і неозначений артикль. Частковий артикль. Відсутність артикля. Деякі додаткові відомості.

4. Займенник і займенникові детермінативи. Особливості французьких займенників. Форми особових займенників. Неозначено-особовий займенники « on » та « il ». Займенник у ролі додатка. Нейтральне «le». Місце двох службових займенників-додатків « en », « у ». Самостійні особові займенники. Відносні займенники, форми, вживання.

5. Дієслово. Система часів та способів французького дієслова. Безособові форми дієслова. Відмінювання. Вживання допоміжних дієслів. Утворення, значення та вживання часів системи l'Indicatif. Складні часи. Узгодження часів дійсного способу. Умовний спосіб. Subjonctif. Наказовий спосіб.

6. Прислівник. Ступені порівняння. Прислівники кількості та інтенсивності, часу та місця. Місце прислівника. Погодження, заперечення, обмеження. «Ne» експлетивне.

7. Прийменник. Особливості французького прийменника. Місце в реченні.

8. Типи речень. Головні та другорядні члени речення. Порядок слів. Узгодження підмета та присудка.

9. Просте речення. Зворот « c'est ... qui », « c'est ... que ». Засоби виділення членів простого речення. Сегментовані конструкції. Неповні речення. Окличне речення.

10. Пряме і непряме запитання. Загальне запитання. Запитання до одного із членів речення.

11. Складне речення. Загальні відомості. Складносурядні речення (сполучникові та безсполучникові з'єднання). Види підрядних речень. Підрядні підметникові речення. Підрядне речення-атрибут. Речення з підрядним обставини.

12. Умовна фраза.

13. Порядок слів у підрядних реченнях.

14. Infinitif, Gérondif, Participe у підрядних реченнях.

15. Деякі особливості французької пунктуації.
16. Граматичні особливості перекладу.
17. Лексичні особливості перекладу. Переклад слів відповідно теорії лексичних відповідників Я.Л. Рецкера. Особливості перекладу інтернаціональної і псевдоінтернаціональної лексики. Переклад термінів. Передача при перекладі топонімів і антропонімів. Передача реалій. Оказіональні відповідники. Необхідність стилістичного « вирівнювання » при перекладі. Прагматична адаптація при перекладі.

Лексичний мінімум

Лексичний мінімум має складати не менш ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову і спеціальну лексику.

У цей мінімум входить загальнонавчана термінологічна лексика за фахом, а також так званий потенційний словник, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі й який складається з:

- інтернаціональних слів, подібних за виразом і таких, що збігаються за змістом в українській та англійській мовах;
- відтворюваних похідних і складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

Для роботи над літературою з фаху вступник також повинен знати найбільш уживані фразеологізми, скорочення і позначки, прийняті в цій літературі.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит з іноземної мови до аспірантури передбачає декілька частин і містить низку завдань різних рівнів складності, націлених на

перевірку рівня сформованості мовленнєвої та мовної компетенцій вступника.

I. Письмова частина іспиту

Блок 1. Читання

Завдання, що пропонуються вступникам до аспірантури, спрямовані на перевірку рівня сформованості компетенції в читанні, а саме: детальне розуміння змісту прочитаного, вміння встановлювати значення лексико-граматичних одиниць на основі контексту, знання засобів організації дискурсу.

○ Читання із словником фрагменту фахово орієнтованого оригінального тексту з точною передачею змісту прочитаного у формі письмового перекладу. Обсяг тексту із розрахунку не менш ніж 1500 друкованих знаків за одну академічну годину.

○ Читання без словника оригінального тексту з фаху з передачею змісту у формі переказу рідною або іноземною мовою. Темп читання не менш ніж 400 друкованих знаків за хвилину. Обсяг тексту не менш ніж 900 друкованих знаків.

II. Усна частина іспиту

Блок 2. Бесіда

Метою бесіди є перевірка рівня сформованості вмінь монологічного та діалогічного мовлення з урахуванням перевірки рівня сформованості лексичної та граматичної компетенцій, а саме здатність конструювати

граматично правильні форми, використовуючи лексичні одиниці, які відповідають ситуації спілкування. Усна частина іспиту передбачає читання фрагменту фахово орієнтованого тексту з подальшим обговоренням і вмінням висловити власне ставлення до теми, що розглядається, а також співбесіду за нижчезазначеними темами.

2. Рекомендовані запитання до співбесіди:

1. Яка тема Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
2. Чим обумовлений вибір теми Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
3. Який напрям Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
4. Обґрунтуйте актуальність обраної спеціалізації.
5. Чи маєте Ви публікації у фахових виданнях? Назвіть їх.
6. Чи брали Ви участь у науковій діяльності до вступу до аспірантури?
7. У яких науково-практичних конференціях Ви брали участь?
8. Яка була тема Вашої магістерської роботи?
9. Коротко ознайомте нас із змістом своєї магістерської роботи.
10. Яку іноземну літературу Ви аналізували під час написання магістерської роботи?

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

1. Читання зі словником оригінального тексту з фаху з точною передачею змісту прочитаного у формі письмового перекладу. Обсяг тексту із розрахунку не менш ніж 1500 друкованих знаків за одну академічну годину.

2. Читання без словника оригінального тексту з фаху з передачею змісту у формі переказу українською або іноземною мовою. Темп читання не

менш ніж 400 друкованих знаків за хвилину. Обсяг тексту не менш ніж 900 друкованих знаків.

3. Бесіда іноземною мовою згідно з тематикою, передбаченою програмою.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Письмовий переклад державною мовою іншомовного тексту з фаху (зі словником).

2. Реферативний усний переклад іншомовного тексту державною мовою (без словника).

3. Бесіда за змістом прочитаного тексту (запитання – відповідь).

4. Лексико-граматичний аналіз помилок, якщо такі є під час перекладу.

5. Співбесіда в межах визначеної тематики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Знання кожного окремого вступника до аспірантури оцінюються як середній бал за кожне з трьох питань екзаменаційного білета.

Оцінка “*відмінно*” передбачає повний та адекватний переклад, а також правильне розуміння іншомовного тексту з фаху; здатність виправляти зроблені при перекладі помилки; представлення усного повідомлення на одну з вивчених тем (15 речень) у природному розмовному темпі (допускаються недоліки вимови та лексико-граматичні помилки, які не повинні впливати на розуміння змісту повідомлення); спроможність вести бесіду в межах програмної тематики.

Оцінка “*добре*” передбачає достатньо адекватний переклад та розуміння іншомовного тексту з фаху; представлення усного повідомлення

на одну з вивчених тем (10-15 речень) у середньому темпі (недоліки вимови та лексико-граматичні помилки не повинні впливати на розуміння загального змісту повідомлення); адекватна реакція на запитання викладача за темою повідомлення.

Оцінка “*задовільно*” виставляється при невідповідності перекладу до тексту оригіналу та неповне розуміння іншомовного тексту з фаху; представлення усного повідомлення на одну з вивчених тем (не менше 10 речень) у повільному темпі (недоліки вимови та лексико-граматичні помилки не повинні впливати на розуміння загального змісту повідомлення).

Оцінка “*незадовільно*” виставляється в разі невиконання вимог до рівня знань, який відповідає оцінці “задовільно”.

**Рекомендована література для підготовки до вступного іспиту з
іноземної мови
Англійська мова**

1. Качалова К. Н. Практическая грамматика английского языка: в 2-х т./
2. К. Н. Качалова, Е. Е. Израилевич – К.: Методика, 2003.
3. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Омелянчук О.О. Переклад англomовної технічної літератури.- Вінниця: Нова книга, 2006.
4. New English File. Intermediate Student's Book. Oxford University Press. 2006.
5. Murphy R. English Grammar in Use. / R. Murphy. - Cambridge: Cambridge University Press, 1988. – 508 с.
6. М.С. Алехина “Английский язык для металлургов”- “Русский язык”, 2001-236 с.
7. Довгоруk Л.Я. Англійська мова для студентів економічних спеціальностей : навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. – Житомир: ПП "Рута", 2001. – 384 с.

8. Ятель Г. П., Англійська мова (поглиблений курс) для студентів технічних вузів. Київ, Вища школа, 1995.
9. Communicating in Business English/ Ed. Dignen, B- - Asia-Pacific Press Holdings Ltd: Hong Kong, 2003.
10. English for Adult Competency /Ed. Keltner, A & Bitterlin, G. - Prentice Hall Regents, 2000.
11. L.N. Khannikova. Spoken English. Forty Topical Dialogues. Two Hundred Speech Patterns. - M.: Computer Press Agency, 1991.

Німецька мова

1. Лисенко Е.І. Вступний курс фонетики німецької мови. – К.: Освіта, 2002.
2. Євгененко Д.А., Білоус О.М., Гуменюк О.О, Зеленко Т.Д. Практична
3. граматики німецької мови. – Вінниця, 2004.
4. Reimann M. Grundstufengrammatik für Deutsch als Fremdsprache 240 Seiten
5. 001575-7, 2009, Max Hueber Verlag, 2002.
6. Schmitt D. Lehr-und Übungsbuch der deutschen Grammatik. – Kiew: Methodika, 2002.
7. Em Neu - Übungsgrammatik. Max Hueber Verlag, 2000.
8. Duden Grammatik der deutschen Gegenwartssprache/ hrsg. u. bearb. Von
9. Gunther Drosdowski in Zusammenarbeit mit Peter Eisenberg.. [Autoren: Peter
10. Eisenberg...]. –vollig neu bearb. u. erw. Aufl. – Mannheim; Leipzig; Wien; Zurich:
11. Dudenverl., 1995.
12. Бичко Г., Кудіна О. Українсько-німецький розмовник. – К.: Освіта, 1998.
13. Басанець З.О., Бублик В.Н. Новий німецько-український та українсько-
14. німецький словник. – Київ: А.С.К. – 2002.

Французька мова

1. Курс французької мови: Підручник для студентів вищих навчальних
2. закладів. – 3-тє авторське видання, виправлене. – К., 2007 – 383 с.
3. Лисенко О.М. Посібник з граматики французької мови: Підручник для
4. студентів вищих навчальних закладів. –К., 2008 – 232 с.
5. Sylvie Poisson-Quinton, Michele Maheo - le Coadic, Anne Vergne – Sirieys
6. FESTIVAL 1: Methode de francais. – France, 2009 – 159 p.
7. Sylvie Poisson- Quinton, Michele Maheo - le Coadic, Anne Vergne – Sirieys
8. FESTIVAL 2: Methode de francais. – Italie, 2009 – 175 p.